

Балканите са бременни

24, 25, 4.9. 98/10.11

Рестарт

Милошевич е на път окончателно да

Д-р ЛЮБОМИР ИВАНОВ,
МАРИН МИХАЙЛОВ,
Д-р СОЛЖОН ПАСИ

Великите — етнически — съдбохора Югославия след Тръвата световна война. Историата поне два пъти показва, че са сбъркали — с гражданска война през 1941 и със серийна война в наше време.

И тъй като студената война консервира тази изкуствена държава, веднага след рухването на комунизма тя започна да се разпада.

През 1989 г. Слободан Милошевич оглави комунистическата партия и така дойде на власт в едната на голяма СФР Югославия, съставена от шест федерални единици и две автономни области. Сега ръководи само две републики с по-малко от половината територия. Но и това не е краят на югославския срив.

За седем години Милошевич водя четири войни: през юни 1991 в Словения влязоха допълнителни части от Югославската народна армия; през юли 1991 федерални части подкрепиха сръбските опенници в Хърватска; от април 1992 с помощта на федерални военни части започна обсадата на Сараево и образуването на етнически хомогенно пространство от босненските сърби; а сега се води нова война на територията на Косово.

Европа не бива да се заблуждава, че започналата през 1998 година война в Косово е с етнически характер, а с етническото само на Словения, Хърватска, Босна и Херцеговина, Македония и Федерална република Югославия (Сърбия и Черна гора).

Разпадат се прогължи и до отделянето на Черна гора, Косово, Войводина и Санджак. Ако този неизбежен процес не се разбере и не се постави в якикви рамки, светът ще продължи да се „изнепада“ и „люккра“.

Същността на проблема

Причината за разпадането е в режима на Милошевич — комуни-

Сръбски полицаи шурмуват къща в с. Прилеп в Косово, за да търсят бойци от Армията за освобождение на Косово. Етническите албанци в района помагат на бунтовниците с храна и оръжие.

СНИМКИ: АРХИВ „24 ЧАСА“

стически и безалтернативен. Той щите се републики. Милошевич ускори и окървави му предстои да бъде единичен управник на изчезващата страна.

Международната общност

Международната общност на развалящата на неспирателно отслабване. На референдум

за западните демокрации през цялото време изоставаха от събитията. През 1991 Европейският съюз (тогава още Европейската общност) не бързаше да признава Словения и Хърватска. През

януари 1991 въпреки енергичните предложения на Германия ЕС и САЩ подкрепяха федералното правителство, което не се признаваше от Словения и Хърватска.

По искане на ЕС през август 1991 г. Любляна и Загреб се съгласиха да отложат действието на своите декларации за независимост с три месеца.

Милошевич избра да бъде сръбските малцинства в отдел-

Заст на българската политическа мисъл именно тогавашният президент Желев пръв призна всички нови републики. През 1991 г. ЕС и САЩ превърнаха Милошевич в свой основен партньор. Те изгъгнаха таванта му на политик и волята му за преговори.

Но той бързо показа, че не заслужава доверие. Така продължава и сега — Милошевич саботира международното наблюдение в Косово и отхвърля международно посредничество.

Както при предишните кризи, той се опитва да приспи света, да печели време и да постави всички пред свършения факт на агрегирания.

Поведението на международната общност видимо помогна на диктатора да се закречи и да вреде — както на мира, така и на собствения си народ.

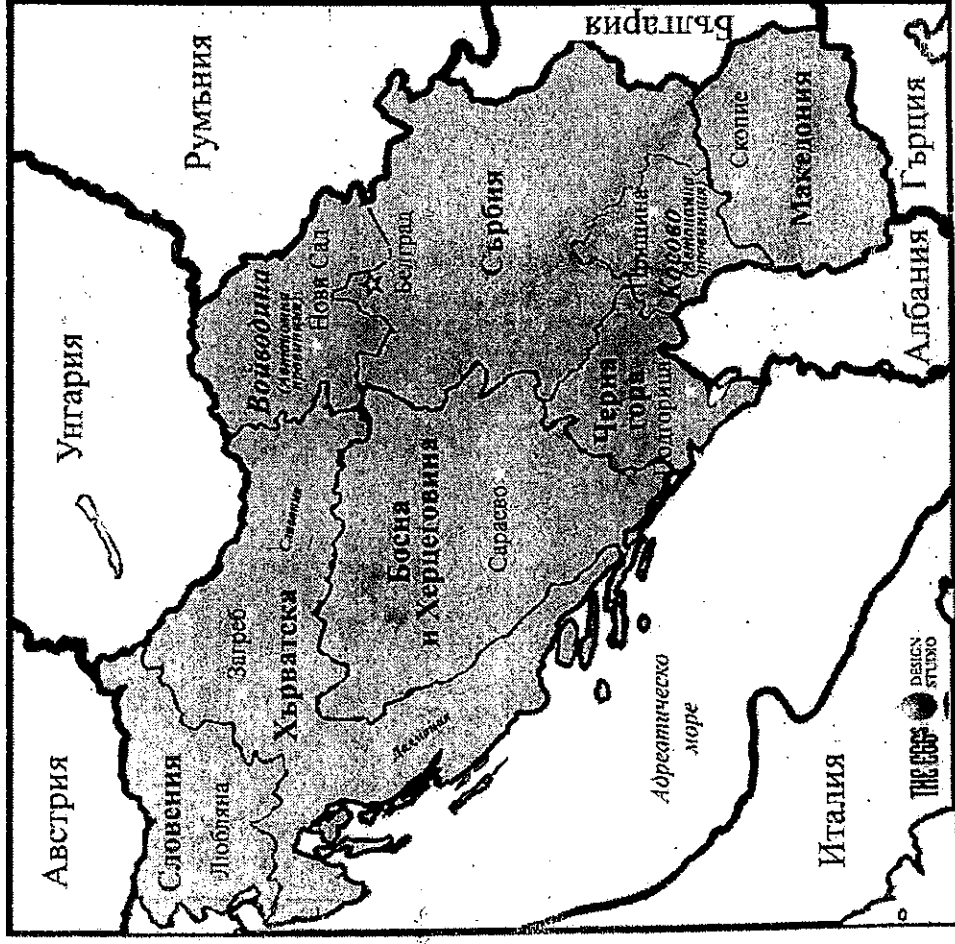
Улесни го преди всичко това, че ЕС нямаше обща политика за бивша Югославия. Страните от ЕС се държаха като сред, рак и шука. И една намесата на САЩ, а после и НАТО успяха да вкарват конфликта в руслото на преговорите.

И сега Западът се страхува да не изпусне от бутилката духа, който отглава е навън. За него е по-комфортно да контактува с една по-голяма държава, тъй като то неопитните малки и нови страни уж биха могли да повлияят на международния ред, като отприщат старите си съперничества и вражди.

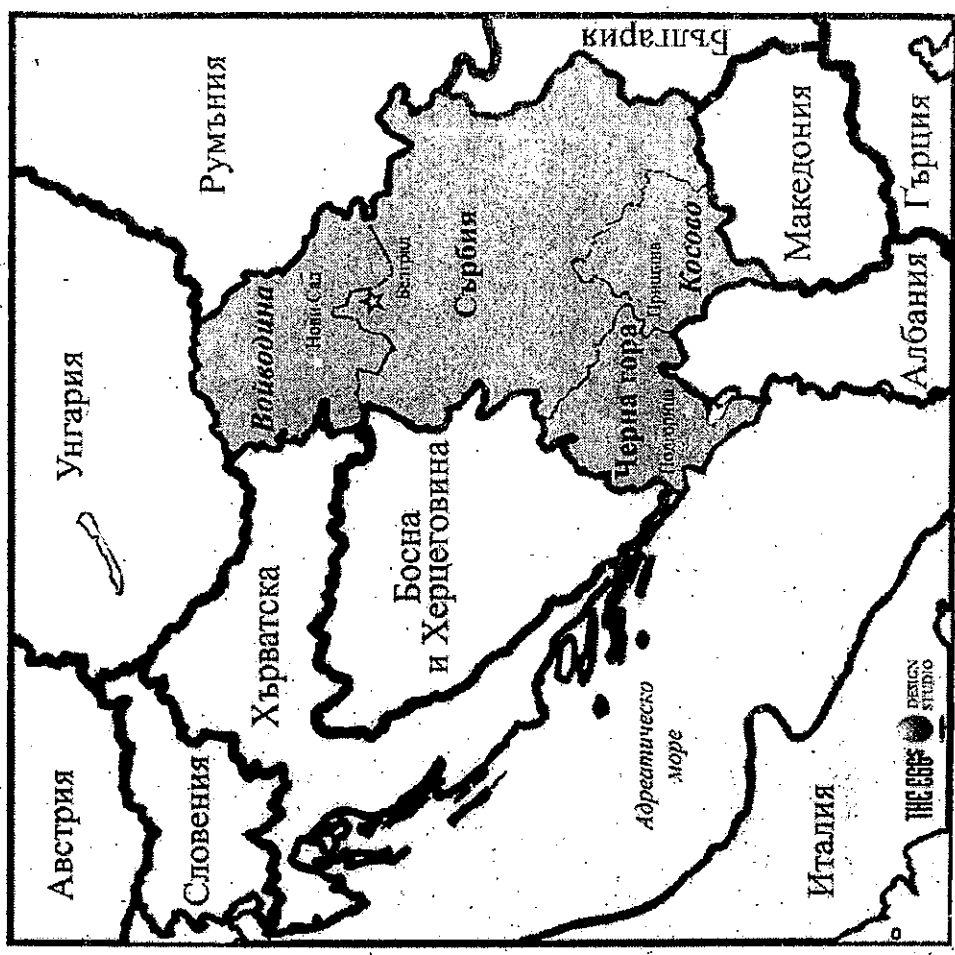
Сметът направи същата грешка и в началото на 90-те, като не видя разликата на СССР и на Югославия. Тогава също заложиха на стабилното срещу промяната.

Тогава малцина разбираха, че навлизаме в съвсем нова епоха, с нови и недотам познати принципи и закони. Но днес, 9 години по-късно, Европа има шанса да си вземе поправителния изпит пред историята.

Впрочеж основателите на Атлантическия клуб в България

1989: Милошевич после Югославия с 255 804 кв. км и 23.5 млн. население, най-голямата балканска държава след Турция. АВТОР НА КАРТИТЕ: ТЕОДОР ЛИХО

1998: След 9 години унищожително управление Милошевич сви Югославия до 102 173 кв. км и 10.5 млн. души, пета по големина на Балканите.

СОЩЕ 4 ДЪРЖАВИ

погребете Сърбия

предуприхиха още през 1990 за предстоящия разпад на СССР и Югославия и бързото разширение на НАТО на изток, но клубът тогава още нямаше международно признание, за да бъде тук. Ако сега западният политически елит погледне в недалечното бъдеще, ще види, че независимостта на Косово е неизбежна, и ще подкрепи процеса в зародиш, докато още може да се моделира.

Какво предстои:

Република Черна гора, Република Косово, Република Войводина, независим Санџак и Република Сърбия.

Политиката на Милошевич вече твърдо води и останалите в селгашна Югославия единици към самостоятелност. Най-вероятно е

първа да се отдели Черна гора,

с население от 650 000 души и площ от 13 812 кв. км. Начело с президента Мило Джуканович тази екологична република все повече се превръща в невъдана жертва на санкциите срещу Югославия. Сета Черна гора не може да разчита на големи западни инвестиции. В момента републиката е почти изолирана по суша. Останалото в границите на Югославия струва все по-скъпо. Скоро сметките ще покажат, че отделинето на Черна гора е неизбежно, дори и ако това означава да прекъсне икономическите връзки със Сърбия, най-малкото по-голям търговски партньор.

От друга страна, политиката и стремежите на Милошевич немпонират на по-свободлюбивите черногорци. Милошевич ще иска да остане на власт и след като създади тригодишният му президентски мандат. Нужна му е подкрепата на югославския парламент, където черногорските депутати имат голяма тежест. Милошевич избрва конфронтацията с Черна гора, като назначава премиер на Югославия крайно непопулярен в страната си черногоорец Момир Булатович, про-

тивник на Джуканович. Очергана се Булатович да бъде свален, а това ще ускори отделинето на Черна гора.

В момента Джуканович контролира полицията, специалните служби и голяма част от медиите в Черна гора. Милошевич ръководи югославската армия, която е разположена на територията на републиката, както и военноморската база в Бока-Которския залив, а Черна гора осигурява югославския излаз на море.

Още по-очевидно

предстои и отделинето на Република Косово

Тя има площ от 10 887 кв. км и население от около 2 млн. души, от които 90% са албанци. Първите протести и искания за по-обособен статут там започват още през 1981 предимно с икономическа мотивация. През 1989 обаче Милошевич направи тъкмо обратното, като отне правата на косовските албанци, предоставени им с конституциите от 1946 и 1974. Това настръхчи стремежа на Косово към самоопределение.

През септември 1991 в Косово се проведе „недегален“ референдум, който обяви „Република Косово“. „Недегалните“ избори от май 1992 създадоха паралелни албански институции в Косово. Те поставиха началото и на отделина учебна и зривана система и на да прекъсне икономическите връзки със Сърбия, най-малкото по-голям търговски партньор.

Отдавна се изпиряха илюзии, че Косово може да се присъедини към Албания. Косово вече има свой политически елит, който е готов да ръководи една суверенна политическа цел.

Отдавна се изпиряха илюзии, че Косово може да се присъедини към Албания. Косово вече има свой политически елит, който е готов да ръководи една суверенна политическа цел.

ренна държава. Започващата в Косово война много напомня босненския сценарий. Ако НАТО не се намеси скоро, конфликтът ще ескалира до класическа партизанска война. Тя също ще доведе до независимост, макар и без „лобеера“ в чист вид.

Лопното е, че ако светът не се намеси, Белград ще повторят

познатата тактика на етническо протичване

Ще се повторят и трагедиите, и бежанският натиск. Светът отново ще бъде шокиран. Ескалацията на конфликта ще застраши и регионалната стабилност. Тесет всяко ново забавяне на НАТО само оскъпява акцията на сюзниците.

Днес дипломатическите усилия трябва да се съсредоточат върху сравнително безболезненото създаване на Република Косово. Формулата „широка автономия в рамките на сегашните югославски граници“ е вече неприложима.

Редом с Черна гора и Косово

на дневен ред идва и отделинето на Войводина,

най-развитата област в днешна Сърбия, с население 2 милиона души и територия 21 506 кв. км. Войводина е втората автономна област според конституциите от 1946 и 1974. Първите стъпки към отделинето станаха още през 1988, когато се покана да се отнеме автономията за областта.

Последните данни показват, че 60% от населението на Войводина иска пълна автономия. Причината са многобройни – загубата на предципна конституционна статут, различното историческо минало на Сърбия и Войводина, изключителната толерантност между етносите, което разнообразява етническият състав на Войводина. Тези фактори са причината за цялата територия на бивша Югославия. Тези фактори са плод на различен мандатен, натлътно несъгласием с национализма на Милошевич.

Под управлението на Слободан Милошевич сегашна Югославия ще се разпадне на пет държави.

Но основните причини за отделинето на Войводина са икономически. През 1995 тя е дала 40% от приходите в бюджета на Сърбия, а е получила едва 25%. Войводина има чудесни природни ресурси – изключително плодородни земи и развито селско стопанство, богата индустриална база, основана върху местното производство на петрол и газ. Тя е вратата на Сърбия към Централна и Западна Европа. Населението е изморено от войните на Балканите, изморено от войните на Балканите, изморено да емигрира, за да не воюва.

Санџак

е следващият проблем на Белград. Това е историческа област, разделена между Сърбия и Черна гора, с население 350 000 души, от които около 60% мюсюлмани с компактно разположение. Сюлейман Уллиян, който е начело на Националния съвет на мюсюлманите в Санџак, проведе референдум. Оказа се, че 95% искат автономия. През юли в Санџак започнаха мирни протести срещу решението на

сръбски съд да обяви местните власти за незаконни.

Исканията за автономия засага клонят към създаването на мюсюлманска държава заедно с босненските мюсюлмани. Основният мотив е „геноцидът срещу мюсюлманите в Сърбия“, но действителните причини се крият в перспективността на режима в Белград. Логиката на процеса подсказва, че това ще е следващата независима държава, възникнала от сегашна Югославия.

Последният бастион на Милошевич ще остане Шумадија – централната сръбска област с център Белград, и може би Западнате покрайнини, ако българските лидери там останат все така разделени. Неговата политика не мобилизира вече дори и сръбското население в остатъчната Югославия. Узвзимостта и паниката харат да прави тъкмо това, което не трябва, ако иска да запази някаква Югославия.

Милошевич доказва на практика, че стремежът на народите сами да ръководят съдбата си не може да бъде потискан дълго време с национализъм и насилие.

Разпадът бод с 2 остриета

ИВО ИНДЖОВ

Ако Югославия продължи да се свива като шаренова кожа, националистите в София ще ударят бинто. Натикани от недалновидната политика на Милошевич в мишата дупка (Шумадија), сръбите едва ли някога ще дръзнат да търсят равани за Сливница, като запалят втора сръбско-българска война. След окончателния разпад на югофедерацията България ще бъде южният славянски гигант, а Сърбия ще е джуджето. Съотношението по територии ще е две към едно.

Така, без да проливаме и капка кръв, най-после ще вземем полата-цървя ни се исторически реванш за Междусъюзническата война и други български поражения.

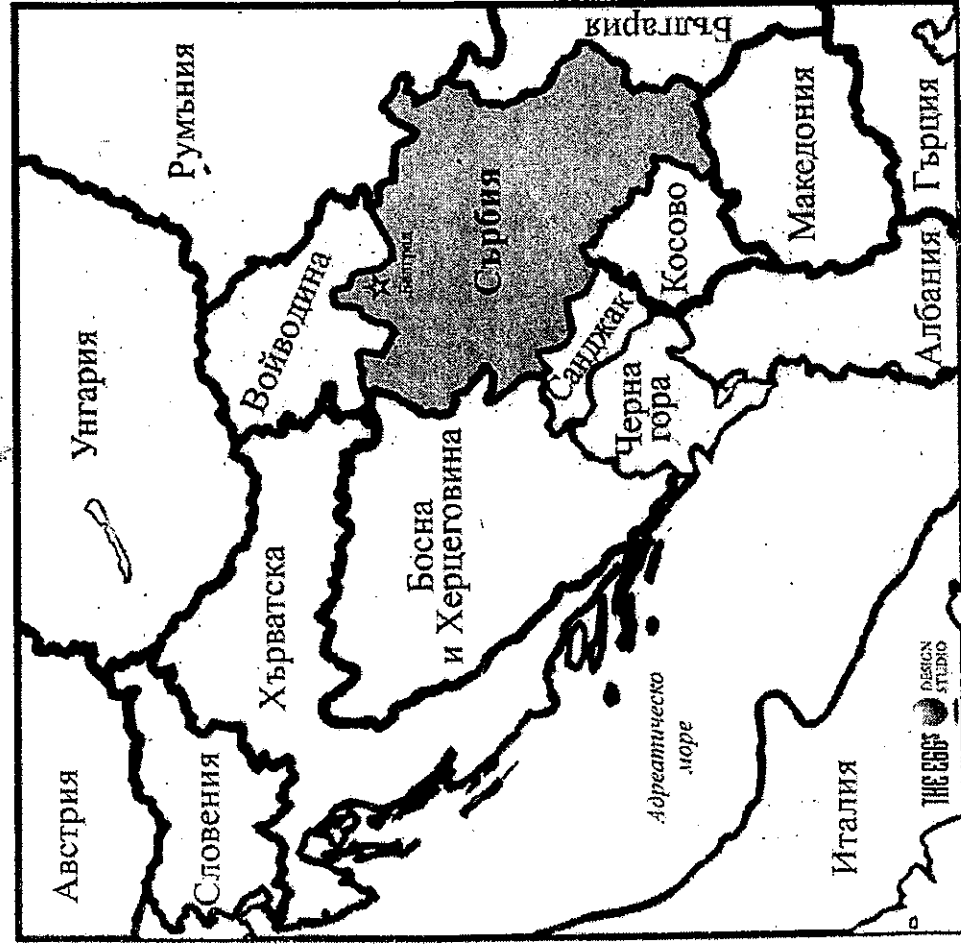
Ще изследнее и сръбската опасност за Македония, с която тепърва трябва да установяваме специални отношения. Притиснати в теснотията, управниците в Белград ще почнат да зачитат дядените засега на книга права на сънародниците ни в Западнате покрайнини. Може в суматохата евентуално да спазарим и самите

покрайнини. За сметка на 5-те наследнички на днешна Югославия България ще се утвърди като регионална сила.

За София обаче ножът, забит в гърба на федерацията, е с две остриета. През последните години и особено след изостряне на косовската криза албанските лидери на полуострова не скриват аспирациите си за създаване на велика Албания.

Ако Косово скъса с Белград, Западна Македония ще направи също то със Скопие. Така видението на Холбрук за нова балканска война ще излезе от бутилката. Нека не забравяме, че в апокалиптичната му прогноза Гърция си отчупла Южна Албания, а България – парче от Македония.

Заемем ли се с нова ревизия на балканските граници, няма да имаме нито международноправни, нито морални аргументи да противодействаме на „косовския синдром“ у нас. Ако той се разрази, турците от Кърджалийско и Разградско биха оконали за автономия. Първо за ограничена, а след това за неограничена.

2007: Ако Милошевич управлява още 9 г., той ще докара Сърбия до третостепенна балканска държава без излаз на море, с около 52 000 кв. км площ и 7 млн. население.